

REPUBLIKA
SLOVENIJA

VARUH
ČLOVEKOVIH
PRAVIC

**POVZETEK DELA VARUHA
ČLOVEKOVIH PRAVIC
REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA LETO 2020**

2020

O VARUHU ČLOVEKOVIH PRAVIC REPUBLIKE SLOVENIJE

Varuh človekovih pravic Republike Slovenije je Peter Svetina.

Pristojnosti Varuha človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Varuh) določa Ustava Republike Slovenije (159. člen) in Zakon o varuhu človekovih pravic ter 23 področnih zakonov.

Varuh človekovih pravic Republike Slovenije

Dunajska cesta 56, 1109 Ljubljana, Republika Slovenija

Telefon: +386 1 475 00 50

Brezplačna telefonska številka: 080 15 30

Elektronski naslov: info@varuh-rs.si

Spletna stran: www.varuh-rs.si

DOSTOPNOST IN DELOVANJE VARUHA ZUNAJ SEDEŽA V LETU 2020

Podatki o obiskih Varuha v svojstvu državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) so navedeni v poglavju o DPM.

20

V LETU 2020 SMO PREJELI

24.885

VHODNIH DOKUMENTOV

(v letu 2019 pa 21.628)

20

USTVARILI SMO

9.323

IZHODNIH DOKUMENTOV

(v letu 2019 pa 9.631)

Leta 2020 smo opravili **3** poslovanja zunaj sedeža, kjer je varuh skupaj z namestniki opravil **47 osebnih pogovorov**. S poslovanjem zunaj sedeža se želi Varuh približati tudi tistim ljudem, ki zaradi oddaljenosti ali katerega drugega razloga ne morejo priti na pogovor na sedež Varuha. Kraji, ki jih je Varuh obiskal v tem letu, so naslednji:

23. 1. 2020 Bled, 19. 2. 2020 Piran, 17. 6. 2020 Maribor.

V letu je 2020 bilo glede na epidemiološko situacijo poslovanje zunaj sedeža okrnjeno, je bil pa Varuh še toliko bolj dostopen preko drugih komunikacijskih kanalov, kar kažejo tudi statistični podatki.

ENOTNA VSTOPNA TOČKA

Posamezniki se k Varuhu obračajo s pobudami, povezanimi z zatrjevanimi kršitvami človekovih pravic in svoboščin, pa tudi s splošnimi vprašanji ali težavami, ki zahtevajo le pojasnila oziroma napotitev k drugemu (pristojnemu) organu, kar predstavlja velik del nalog strokovnih sodelavcev in sodelavcev generalnega sekretariata.

Z namenom nasloviti tovrstna vprašanja in težave in obenem optimizirati delo v celotni instituciji je v letu 2020 pri Varuhu pričela delovati t. i. enotna vstopna točka (EVT), ki stremi tudi k dvigu kakovosti dela in zagotovitvi še večje odprtosti in dostopnosti Varuha.

Delo enotne vstopne točke obsega:

- klasifikacijo pobud,
- sprejemanje vseh telefonskih klicev za strokovno službo (v času epidemije tudi za službo generalnega sekretarja),
- dnevno sprejemanje vseh predhodno najavljenih in nenajavljenih posameznikov, ki se osebno oglasijo pri Varuhu,
- pisanje odgovorov na pobude, prejete v vednost, pojasnila in anonimne pobude.

Prejete pobude se uvrstijo v enotno vstopno točko, če:

- je prejeto sporočilo poslano Varuhu le v vednost in ne gre za zadevo, ki terja kakršnokoli posredovanje Varuha,
- gre za anonimno vlogo in ne za zadevo, ki terja kakršnokoli posredovanje Varuha,
- gre za očitno nepristojnost Varuha,
- je iz pobude razvidno, da se pobudnik še ni obrnil na pristojne organe,
- pobudnik prosi le za nasvet,
- gre za hipotetična vprašanja,
- gre za nejasne pobude,
- gre za poizvedbo o stališču Varuha (npr. kaj ste v zadnjih letih naredili na tem področju ipd.),
- ima Varuh na določenem področju že sprejeto stališče.

Telefonski in osebni pogovori

EVT je v letu 2020 sprejela 2930 klicev, od tega je bilo **487 klicev povezanih s problematiko covid-19**. Poudariti je treba tudi, da so bili v času epidemije na brezplačno številko usmerjeni vsi klici, kar pomeni, da je bilo sprejetih klicev še bistveno več.

Odprtost institucije

EVT zagotavlja odprtost institucije, saj strokovni sodelavci v EVT vsak dan sprejemajo (razen v času epidemije, ko strank nismo sprejemali) vsakega najavljenega ali nenajavljenega posameznika in mu podajo pojasnila o pristojnostih Varuha, načinu vložitve pobude ter splošna pojasnila o pravnih možnostih, ki jih ima posameznik na voljo. **V enotni vstopni točki prejmejo pobudniki pisna pojasnila na zadeve, ki jih posredujejo Varuhu v vednost, zaprosijo za pojasnila, nasvete in stališča.**

V EVT je bilo leta 2020 **obrnjenih 1085 pobud**, od tega jih je bilo **rešenih 994**.

STATISTIKA V LETU 2020

6.852

ZADEV JE VARUH OBRAVNAVAL V LETU 2020.

Leta 2019 smo obravnavali 4.600 zadev, kar pomeni **33-odstotno** povečanje v letu 2020.

3.054

POGOVOROV

S klicatelji, ki (še) niso vložili pobud.

28

POGOVOROV

v okviru poslovanja zunaj sedeža, ki so ostali kot uradni zaznamki, saj so pobudniki tedaj prejeli pojasnila in problematika ni terjala nadaljnje obravnave pri Varuhu.

3.217

odprtih novih pobud

553

pobud, prenesenih iz leta 2019

3.302 ali 87,7 %

je bilo rešenih (končnih) pobud.

3.770

POBUD

je obravnaval Varuh v letu 2020. Od tega je bilo na dan 31. decembra 2020:

440 ali 11,6 %

jih je bilo v reševanju.

28 ali 0,7 %

jih je bilo reaktiviranih.

504

ali 15,3 %

pobud je bilo utemeljenih, med njimi 140 s področja zagovorništva

420

ali 12,7 %

pobud ni bilo utemeljenih.

1.915

ali 57,9 %

je bilo takih, v katerih ni bilo pogojev za obravnavo

461 ali

14,0 %

pobud ni spadalo v Varuhovo področje

3 ali

0,1 %

je bilo umik soglasja na področju zagovorništva

Varuh je ugotovil, da so bila zatrdjanja o kršenju človekovih pravic in temeljnih svoboščin v **364 pobudah utemeljena** in da je bila kršena najmanj ena (ali več) temeljna človekova pravica in svoboščia (po Ustavi RS) ter da nista bili spoštovani načeli pravičnosti in dobrega upravljanja.

Med 364 utemeljenimi pobudami je Varuh **ugotovil 473 kršitev človekovih pravic** in temeljnih svoboščin (opredeljenih v Ustavi RS) in drugih nepravilnosti, kot je kršitev načela pravičnosti in dobrega upravljanja oziroma neupravičeno zavlačevanje postopka in očitno zlorabo oblasti po ZVarCP.

K tem 473 kršitvam je treba dodati **140 primerov s področja zagovorništva otrok**, pri katerih ne ugotavljamo konkretnih kršitev, so pa obravnavane kot utemeljene pobude in zato tudi prištete med 346 utemeljenih pobud.

Večje število kršitev pravic, v primerjavi s številom utemeljenih pobud je posledica večjega števila ugotovljenih konkretnih kršitev pri posamezni pobudi. Tako smo med obravnavanimi pobudami v nekaterih primerih ugotovili tudi dve ali več kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali drugih nepravilnosti.

STATISTIKA V ZVEZI Z EPIDEMIJO BOLEZNI COVID-19

PODROČJE DELA	OBRAVNAVA ZADEV S PODROČJA COVID-19			
	COVID-19 ZADEVE	OD TEGA COVID-19 ZADEVE NA EVT	COVID-19 EVT POGOVORI	SKUPAJ COVID-19
ENAKOST PRED ZAKONOM IN PREPOVED DISKRIMINACIJE	106	25	56	162
VARSTVO DOSTOJANSTVA, OSEBNOSTNIH PRAVIC TER VARNOSTI IN ZASEBNOSTI	82	48	42	124
SVOBODA VESTI IN VERSKE SKUPNOSTI	8	1	0	8
SVOBODA IZRAŽANJA	5	7	1	6
ZBIRANJE IN ZDRUŽEVANJE TER SODELOVANJE PRI UPRAVLJANJU JAVNIH ZADEV	5	0	1	6
NACIONALNE IN ETNIČNE SKUPNOSTI	6	2	2	8
TUJCI	9	2	1	10
OMEJITEV OSEBNE SVOBODE	40	3	45	85
POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE	4	1	4	8
ZDRAVSTVENO VARSTVO IN ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE	66	72	85	151
SOCIALNA VARNOST	72	38	62	134
DELOVNOPRAVNE ZADEVE	24	39	40	64
BREZPOSELNOST	0	2	4	4
DRUGE UPRAVNE ZADEVE	4	5	8	12
PRAVOSODJE	16	17	10	26
POLICIJSKI POSTOPKI, ZASEBNO VAROVANJE, DETEKTIVI IN REDARJI	11	7	7	18
OKOLJE IN PROSTOR	14	3	2	16
REGULIRANE DEJAVNOSTI	2	1	4	6
DRUŽBENE DEJAVNOSTI	37	28	15	52
STANOVANJSKE ZADEVE	1	3	5	6
VARSTVO OTROKOVIH PRAVIC	37	19	29	66
OSTALO	343	18	63	406
DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM	7	1	0	7
ZAGOVORNIŠTVO OTROK	28	0	1	29
SKUPAJ	927	342	487	1414

PODROČJA DELA

A. Obravnavane ranljive skupine

- 2.1 SVOBODA VESTI IN VERSKE SKUPNOSTI
- 2.2 NARODNE IN ETNIČNE SKUPNOSTI
- 2.3 ZAPOSLENI IN BREZPOSELNI
- 2.4 ŽENSKES
- 2.5 OTROCI
- 2.6 INVALIDI
- 2.7 STAREJŠI
- 2.8 LGBTI+
- 2.9 TUJCI

B. Obravnavana vsebinska področja

- 2.10 ENAKOST PRED ZAKONOM IN PREPOVED DISKRIMINACIJE
- 2.11 VARSTVO DOSTOJANSTVA, OSEBNOSTNIH PRAVIC TER VARNOSTI IN ZASEBNOSTI
- 2.12 SVOBODA IZRAŽANJA
- 2.13 ZBIRANJE IN ZDRUŽEVANJE TER SODELOVANJE PRI UPRAVLJANJU JAVNIH ZADEV
- 2.14 OMEJITEV OSEBNE SVOBODE
- 2.15 POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE
- 2.16 ZDRAVSTVENO VARSTVO
- 2.17 SOCIALNE ZADEVE
- 2.18 DRUGE UPRAVNE ZADEVE
- 2.19 PRAVOSODJE
- 2.20 POLICIJSKI POSTOPKI, ZASEBNO VAROVANJE, DETEKTIVI IN REDARJI
- 2.21 OKOLJE IN PROSTOR
- 2.22 REGULIRANE DEJAVNOSTI
- 2.23 DRUŽBENE DEJAVNOSTI
- 2.24 STANOVANJSKE ZADEVE

A. Obravnavane ranljive skupine v času epidemije bolezni covid-19

- 3.3 SVOBODA VESTI IN VERSKE SKUPNOSTI
- 3.4 NARODNE IN ETNIČNE SKUPNOSTI
- 3.5 ZAPOSLENI IN BREZPOSELNI
- 3.6 ŽENSKES IN ENAKOST SPOLOV
- 3.7 OTROCI
- 3.8 INVALIDI
- 3.9 STAREJŠI
- 3.10 BREZDOMCI
- 3.11 TUJCI

B. Obravnavana vsebinska področja v zvezi z epidemijo bolezni covid-19

- 3.12 ENAKOST PRED ZAKONOM IN PREPOVED DISKRIMINACIJE
- 3.13 VARSTVO DOSTOJANSTVA, OSEBNOSTNIH PRAVIC TER VARNOSTI IN ZASEBNOSTI
- 3.14 SVOBODA IZRAŽANJA
- 3.15 ZBIRANJE IN ZDRUŽEVANJE TER SODELOVANJE PRI UPRAVLJANJU JAVNIH ZADEV
- 3.16 OMEJITEV OSEBNE SVOBODE
- 3.17 ZDRAVSTVENO VARSTVO
- 3.18 SOCIALNE ZADEVE
- 3.19 DRUGE UPRAVNE ZADEVE
- 3.20 PRAVOSODJE
- 3.21 POLICIJSKI POSTOPKI, ZASEBNO VAROVANJE, DETEKTIVI IN REDARJI
- 3.22 OKOLJE IN PROSTOR
- 3.23 DRUŽBENE DEJAVNOSTI

VARUH KOT NACIONALNA INSTITUCIJA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

V letu 2020 se je nadaljeval postopek ponovne akreditacije Varuha kot nacionalne institucije za človekove pravice, ki poteka v okviru Globalnega zaveznitva nacionalnih institucij za človekove pravice (GANHRI). Varuh je bil do leta 2020 dvakrat akreditiran s statusom B (2000 in 2010), kar je pomenilo, da delno izpolnjuje merila po Načelih o položaju in delovanju nacionalnih institucij za človekove pravice (**Pariška načela**), ki jih je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov dne 20. decembra 1993 z resolucijo 48/134.

Postopek ponovne akreditacije je potekal več kot dve leti. **Zaradi pojava epidemije covid-19 je bilo zasedanje Akreditacijskega pododbora GANHRI, na katerem je bil predviden ustni zagovor Varuha, iz marca prestavljeno na december 2020.** V akreditacijskem postopku GANHRI ocenjuje tako formalne pogoje (ustavni in zakonodajni okvir) kot dejansko delovanje nacionalne institucije. Na zagovoru so bile uspešno predstavljene vse aktivnosti Varuha ter način in načela njegovega delovanja. **Posledično je Varuh januarja 2021 prejel obvestilo, da izpolnjuje Pariška načela in da je pridobil status A po Pariških načelih. To je zgodovinski dosežek, ki pomeni priznanje delovanju Varuha in tudi okolju, v katerem deluje.**

Akreditacijski pododbor GANHRI redno izpostavlja, da si morajo institucije, ki so bile akreditirane s statusom A, še nadalje prizadevati za krepitev svoje učinkovitosti in neodvisnosti ter za realizacijo njegovih priporočil:

- v tej smeri je glede Varuha najprej podal spodbudo, da naj nadaljuje s prizadevanji za čim izčrpnjšo obravnavo problematik v zvezi s človekovimi pravicami v slovenski družbi, vključno s pravicami invalidov, migrantov in beguncev ter trgovino z ljudmi (Varuh je npr. že v Letnem poročilu za leto 2019 jasno izrazil pripravljenost, da prevzame tudi odgovornost in poslanstvo neodvisnega telesa za spodbujanje, varstvo in spremljanje izvajanja Konvencije o pravicah invalidov v skladu z drugim odstavkom 33. člena te konvencije), nato pa
- konkretno tudi še priporočil, da naj se še podrobneje opredeli celoten postopek izbire in imenovanja varuha in namestnikov; nadalje uredi finančno avtonomnost institucije ter njeno zadostno in neodvisno financiranje ter da v zakonodajnem mandatu Varuha izrecno določi pristojnost spodbujanja ratifikacije ali pristopa k mednarodnim instrumentom človekovih pravic.

Varuh se pridružuje omenjenim komentarjem Akreditacijskega pododbora (SCA). Ali Varuh (še vedno) izpolnjuje pogoje za (re)akreditacijo s statusom A po Pariških načelih, se bo skladno z uveljavljenim sistemom ponovno preverjalo **čez 5 let. Varuh se zavezuje, da si bo tudi dotlej svoje delo prizadeval opravljati kar najbolj zavzeto in strokovno.**

Varuh pozdravlja tudi sprejem **resolucije Generalne skupščine Združenih narodov 75/186 z dne 16. decembra 2020** o vlogi varuha človekovih pravic in mediatorjev pri spodbujanju in varstvu človekovih pravic. Resolucija prinaša pomemben napredek glede standardov delovanja v zadevah institucij na globalni ravni, tudi zato, ker so bila z njo **Načela o zaščiti in krepitvi institucije varuha človekovih pravic (Beneška načela, 2019)**, sprejeta s strani Beneške komisije Sveta Evrope, priznana tudi kot mednarodni standard.

SVET VARUHA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

Svet varuha za človekove pravice je posvetovalno telo varuha za spodbujanje in varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter za krepitev pravne varnosti. Svet deluje po načelu strokovne avtonomije. Pluralna zastopanost omogoča vzpostavitev učinkovitega delovanja civilne družbe, znanosti ter organov javne oblasti pri oblikovanju ugotovitev Varuha o stopnji spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter o pravni varnosti v Republiki Sloveniji.

Mandat Sveta varuha je vezan na mandat varuha. **V svetu delujejo naslednje članice in člani:** Margerita Jurkovič, dr. Robert Masten, Žiga Vavpotič, Neli Dimc, mag. Lea Benedejčič, mag. Nataša Briški, Darja Groznik, dr. Patrick Vlačič, dr. Vasilka Sancin, dr. Sara Ahlin Doljak, Aldijana Ahmetović, Samo Novak, Peter Pavlin, dr. Marko Rakovec in Nataša Voršič.

Svet varuha za človekove pravice, ki deluje kot posvetovalno telo varuha človekovih pravic, se je v letu 2020 sestal na treh sejah.

- **Prva seja Sveta varuha za človekove pravice (tretja seja v mandatu 2019–2025)**

Seja je bila namenjena **podnebjju, podnebni politiki in njenemu vplivu na človekove pravice**. Člani sveta so bili soglasni, da mora podnebna politika slediti ciljem Pariškega sporazuma, ki ga je Slovenija ratificirala in velja od začetka leta 2017 dalje. Skladno s tem je treba pripraviti Dolgoročno podnebno strategijo države do leta 2050, v njej pa nasloviti tudi vprašanje energetske revščine in strategijo predložiti Evropski uniji.

- **Druga seja Sveta varuha za človekove pravice (četrtja seja v mandatu 2019–2025)**

Na omenjeni seji so člani sveta obravnavali **ukrepe države za pripravo na morebitni drugi val epidemije covid-19**. V razpravi so bili enotni, da je treba pri sprejemanju novih ukrepov, tako na zakonski kot podzakonski ravni, spoštovati človekove pravice in temeljne svoboščine, sorazmernost, nediskriminacijo, predvsem pa potrebo po preglednem sprejemanju predpisov.

- **Tretja seja Sveta varuha za človekove pravice (peta seja v mandatu 2019–2025)**

Na tretji seji so člani sveta varuha **obravnavali Poročilo o delu Varuha za leto 2019**. Ob predstavitvi je varuh poudaril, da so v poročilu posebej izpostavljena vsa priporočila Varuha, aktualna in pretekla. Z okoli 200 neuresničenimi preteklimi priporočili do sedaj ne moremo biti zadovoljni. V zvezi s poročilom in izvedenimi aktivnostmi Varuha v preteklem letu so člani Sveta varuhu predlagali izvedbo brainstorminga o priporočilih, ki se nanašajo na zbiranje razčlenjenih podatkov glede na osebne okoliščine. Med člani je bila živahna tudi razprava o sovražnem govoru in priporočilu Varuha o določitvi sankcije za medije, ki dopuščajo objavo takega govora.

CENTER ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

Leto 2020 je predstavljalo prvo polno leto delovanja Centra za človekove pravice po njegovi vzpostavitvi sredi leta 2019. Center je pri svojem delovanju sledil tudi dinamiki mednarodnih poročanj, vključno v zvezi z epidemijo covid-19. Država je v letu 2020 prepoznala ustanovitev in delovanje Centra kot primer dobre prakse v kontekstu uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja.

Glede promocije, informiranja, izobraževanja in dajanja splošnih informacij je Center izvedel številne aktivnosti oziroma projekte, med njimi izpostavljamo naslednje:

- pripravo Varuhovega informatorja o sprejetih ukrepih v prvem valu epidemije covid-19 in pregleda stališč mednarodnih institucij in strokovnjakov s področja človekovih pravic;
- projekt »Če vidiš krivice, uporabi pravice« o otrokovih pravicah in možnostih pritožbe otrok neposredno Varuhu;
- pripravo »Varuhovega kratkega vodiča: Kako in kdaj se lahko glede kršitev človekovih pravic pritožite na mednarodne odbore Združenih narodov«;
- redno informiranje javnosti o delu Varuha na področju človekovih pravic invalidov.

V letu 2020 je center pripravil več analiz in poročil, med drugim:

- osnutek analize tožilske prakse kazenskoprnega pregona sovražnega govora v Sloveniji po 297. členu KZ-1 v obdobju 2008–2018;
- o nasilju nad ženskami in v družini, vključno v povezavi z epidemijo bolezni covid-19 glede nasilja nad ženskami – porast nasilja, delovanje varnih hiš in svetovalnih storitev;
- o šolanju romskih otrok v času šolanja na daljavo zaradi covid-19;
- o zagotavljanju dostopnosti spletnih strani osebam z različnimi oblikami invalidnosti;
- o pridržanju mladoletnih migrantov in iskalcev azila.

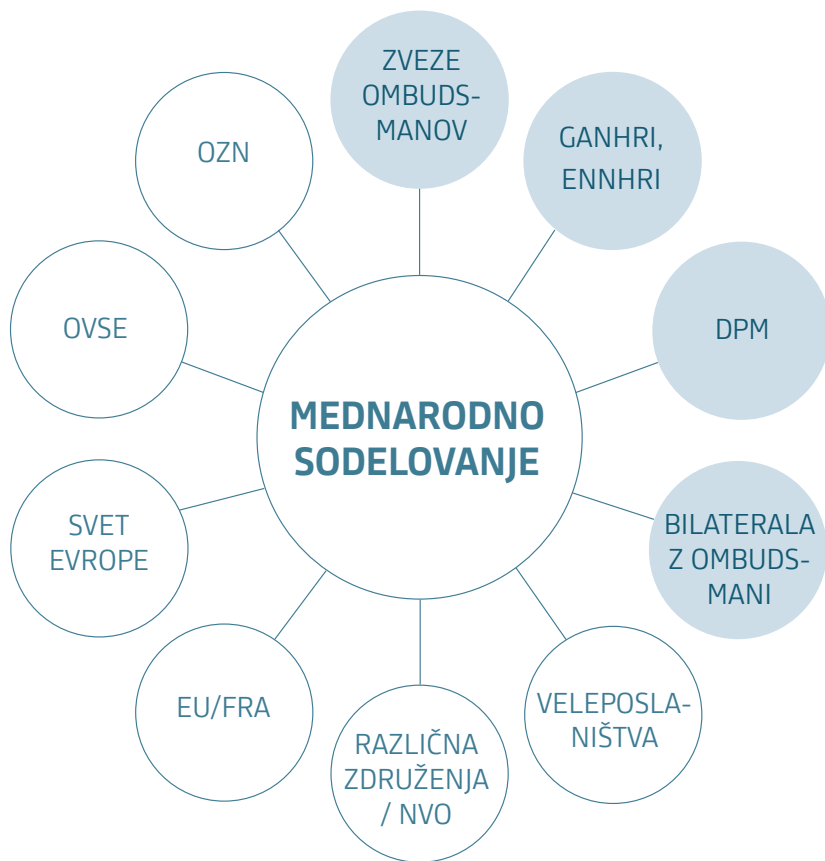
Center je pripravil tudi več mednarodnih poročil oziroma prispevkov, med drugim:

- Vmesno alternativno poročilo Odboru za človekove pravice, januarja 2020;
- Poročilo Varuha o stanju pravne države v Sloveniji (del skupnega poročila Evropske mreže nacionalnih institucij za človekove pravice (ENNHRI) Evropski komisiji), maja 2020;
- Komentar Varuha Evropskemu odboru za socialne pravice glede 19. nacionalnega poročila o implementaciji Evropske socialne listine, oktobra 2020;
- Srečanje s Skupino strokovnjakov za boj proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini (GREVIO) in alternativno poročilo Varuha, septembra in oktobra 2020;
- o dobri praksi izvrševanja sodb Evropskega sodišča za človekove pravice v Sloveniji, v okviru serije spletnih seminarjev Sveta Evrope, ENNHRI in EIN, septembra 2020.

Predstavniki Centra **so aktivno sodelovali v mednarodnih organizacijah ter združenjih na evropski in svetovni ravni**, kot so Združeni narodi, Svet Evrope OVSE / ODIHR, Evropska unija in Agencija EU za temeljne pravice, Globalno zavezništvo nacionalnih institucij za človekove pravice (GANHRI) in Evropska mreža nacionalnih institucij za človekove pravice (ENNHRI).

MEDNARODNO SODELOVANJE

Varuh je tudi v letu 2020 aktivno sodeloval na različnih mednarodnih dogodkih in izobraževanjih. Po ohromitvi življenja zaradi pandemije covida-19 se je od marca dalje tudi mednarodno dogajanje preselilo **na virtualne platforme**, a zato ni bilo nič manj učinkovito in raznoliko. Virtualna oblika srečanj in delavnic je omogočila udeležbo večjemu številu ljudi, občutno pa so se znižali tudi stroški.

VARUH JE LETA 2020 SODELOVAL NA VEČ KOT

100

MEDNARODNIH DOGODKIH

DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM

Varuh v sodelovanju z izbranimi nevladnimi organizacijami izvaja tudi naloge in pooblastila državnega preventivnega mehanizma (DPM). Namen izvajanja nalog DPM je okrepiti varstvo oseb z odvzeto prostostjo pred mučenjem in drugimi oblikami okrutnega, nečloveškega ali poniževalnega ravnanja ali kaznovanja. Pri izvajanju nalog in pooblastil DPM obiskuje vse kraje v Sloveniji, kjer so ali bi lahko bili nameščeni posamezniki, ki jim je z aktom oblastnega organa odvzeta prostost. Gre za preventivne obiske.

Kraji odvzema prostosti so v Sloveniji:

- zavodi za prestajanje kazni zapora (ZPKZ) z vsemi svojimi oddelki in Prevgojni dom Radeče,
- vzgojno-izobraževalni zavodi (VZ),
- nekateri socialnovarstveni zavodi (SVZ) – domovi starejših in posebni SVZ ter centri za usposabljanje, delo in varstvo (CUDV) in varstveno-delovni centri (VDC),
- psihiatrične bolnišnice (PB),
- prostori za policijsko pridržanje oziroma zadržanje na policijskih postajah (PP) in Center za pridržanje Ljubljana,
- Center za tujce v Postojni (CT) in Azilni dom v Ljubljani,
- prostori za pridržanje v Slovenski vojski in
- vsi drugi kraji po 4. členu Opcijskega protokola (na primer policijska intervencijska vozila in podobno).

Na novo smo med znane kraje odvzema prostosti v smislu 4. člena Opcijskega protokola v letu 2020 dodali **še krizne centre za mlade**.

Leta 2020 smo obiskali 51 krajev odvzema prostosti in opravili tudi dve spremljanji vračanja tujcev (skupaj 53), in sicer smo kot kraje odvzema prostosti obiskali osemnajst PP, deset SVZ (domov starejših), sedem različnih lokacij VZ, pet ZPKZ, pet posebnih SVZ, tri PB, prostore za pridržanje v vojaški policiji, krizni center za mlade in VDC. Vsi obiski (razen dveh spremljanj vračanj tujcev zaradi same narave teh aktivnosti) so bili opravljeni brez predhodne najave. Osem obiskov je bilo kontrolnih (ob katerih smo zlasti preverjali uresničitev priporočil DPM s preteklih obiskov) in pet tematskih (ob teh obiskih smo bili osredotočeni na določeno, vnaprej izbrano temo).

O vsakem obisku DPM pripravi izčrpano (končno) poročilo o ugotovitvah o obiskani ustanovi. To poročilo vsebuje tudi predloge in priporočila za odpravo ugotovljenih nepravilnosti in izboljšanje stanja, vključno z ukrepi za zmanjšanje možnosti nepravilnega ravnanja v prihodnje. V letu 2020 smo obiskanim institucijam **dali skupaj 329 priporočil**.

Državni preventivni mehanizem vsako leto pripravi tudi samostojno podrobnejše poročilo o svojem delu, ki je sicer del letnega poročila Varuha. Poročilo DPM za leto 2020 je že trinajsto.

DPM lahko predloži tudi predloge in pripombe k veljavnim ali predlaganim zakonom (19. člen Opcijskega protokola). V letu 2020 smo s pripombami sodelovali pri pripravi novele Kazenskega zakonika (KZ-1), novega zakona o duševnem zdravju (ZDZdr-1), novega Zakona o preprečevanju nalezljivih bolezni (ZNB-1), predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (ZKP-O) in predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o državnem tožilstvu (ZDT-1E).

ZAGOVORNIŠTVO OTROK

Zagovorništvo krepi glas otrok. Zagovornik poskrbi, da mu otrok zaupa svoje mnenje in potem to mnenje tudi posreduje tistim, ki ga morajo slišati, to je sodiščem, centrom za socialno delo in drugim organom, ki odločajo o prihodnosti njegovega življenja. Zagovornik ni zakoniti zastopnik otroka, ni sodni izvedenec, ki bi ocenjeval, kaj je za otroka dobro. Omogoča samo, da se sliši glas otrok v postopkih in drugih zadevah, s tem pa je lahko odločanje o njihovih koristih kvalitetnejše in brez odlašanja.

Za leto 2020 lahko na področju zagovorništva strnjeno izpostavimo naslednje:

- 108 prejetih pobud za postavitve zagovornika.
- 51-krat je bil zagovornik postavljen.
- 23-krat zagovornik ni bil postavljen.
- 1-krat je bilo soglasje staršev naknadno umaknjeno.
- 33 pobud je še v obravnavi.
- 36-krat so bili pobudniki starši.
- 25-krat je bil pobudnik CSD.
- 38-krat je bil pobudnik sodišče.
- 6-krat so bili pobudniki drugi.
- 3-krat so bili pobudniki otroci.
- 88 otrok je v letu 2020 dobilo zagovornika: 38 z območja Ljubljane in okolice, 16 z območja Celja, Koroške in Zasavja, 15 z območja Gorenjske, 9 z območja Primorske, Krasa in Notranjske, 6 z območja SV dela Slovenije, 3 z območja Goriške ter 1 z območja Dolenjske in Posavja.
- 116 otrok je imelo v letu 2020 zagovornika, saj se je za 28 otrok začelo zagovorništvo že v 2019 in se zaključilo v 2020.
- 68 otrokom je bil postavljen s soglasjem staršev.
- 3 je bil postavljen s soglasjem otroka, starejšega od 15 let.
- 16 otrokom je bil postavljen s sklepom sodišča.
- 1 otroku je bil postavljen s soglasjem zakonitega zastopnika.
- Z odločbo CSD v letu 2020 ni bilo postavljenih zagovornikov.
- 711 srečanj zagovornikov z otroki je bilo opravljenih v letu 2020.
- 7,9 srečanj je bilo povprečno opravljenih na primer.
- 36 deklic in 52 dečkov je dobilo zagovornika.
- 10,3 leta je bila povprečna starost otroka, ki mu je bil postavljen zagovornik.

Leto 2020 je pred nas postavilo mnoge izzive, s katerimi se v moderni zgodovini še nismo srečali. **Razglasitev epidemije v marcu je zahtevala prilagoditve dela tudi na področju zagovorništva otrok.** Otroci, ki jim družina ne predstavlja varnega okolja, so v tem času potegnili najkrajši konec in izkušnje v zagovorništvu so to potrdile. **Varuh opaža, da na nekaterih območjih v Sloveniji institut zagovorništva otrok s pridom uporabljajo, drugod pa se za postavitve zagovornika še vedno zelo redko odločajo.** Varuh prejme iz leta v leto več pobud za postavitve zagovornika, ki so utemeljene, še vedno pa je delež neutemeljenih po naši oceni prevelik.

V letu 2020 smo **opozorili tudi na širšo problematiko** in sicer na izzive otrokom (ne)prijaznega pravosodja, na konflikten odnos med staršema, ki povzroča stisko otroka, kot izhaja iz izkušenj iz primerov zagovorništva, ter na to, kdaj je pravi čas za postavitve zagovornika otroku.

NOVA PRIPOROČILA IZ LETNEGA POROČILA VARUHA ZA LETO 2020

1.1 Uvodnik varuha

---

1 (stalna naloga). Varuh Vladi Republike Slovenije predlaga, naj v svojem odzivnem poročilu prouči in pojasni razloge, zaradi katerih Varuhova pretekla priporočila, ki so izpostavljena v tem letnem poročilu, niso bila uresničena. Vlada Republike Slovenije naj zagotovi, da bodo pristojni organi začeli učinkovito uresničevati vsebinsko neuresničena priporočila, ki jih Varuh poudarja že vrsto let, in bodo med sabo v ta namen sodelovali, kadar je to potrebno.

2 (stalna naloga). Varuh priporoča, da pristojni organi pravočasno oziroma čim prej odpravijo

protiustavnosti, ugotovljene z odločbami Ustavnega sodišča Republike Slovenije, in pravočasno izvršijo sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice proti Sloveniji. Vladi Republike Slovenije priporočamo, da po vzoru mehanizma, ki ga je vzpostavila za uresničevanje sodb Evropskega sodišča za človekove pravice, vzpostavi mehanizem, ki bo nudil strokovno podporo glede uresničevanja t. i. ugotovitvenih odločb Ustavnega sodišča in o stanju uresničenih odločb na pregleden način obveščal javnost, vključno glede dejavnosti pristojnih organov za njihovo uresničenje.

1.7 Varuh kot nacionalna institucija za človekove pravice

1. Varuh priporoča Ministrstvu za pravosodje in Vladi Republike Slovenije, da v sodelovanju z Varuhom pripravita, Državnemu zboru pa, da sprejme ustrezne zakonodajne spremembe, katerih namen je krepitev položaja Varuha kot nacionalne institucije za človekove pravice s statusom A po Pariških načelih o položaju in delovanju nacionalnih institucij za človekove pravice (1993) skladno s priporočili Akreditacijskega odbora (SCA) Globalnega zavezištva nacionalnih institucij za človekove pravice (GANHRI) za Slovenijo iz decembra 2020.

2. Varuh priporoča Ministrstvu za pravosodje in Vladi Republike Slovenije, da v sodelovanju z Varuhom pripravita, Državnemu zboru pa, da sprejme ustrezne zakonodajne spremembe, ki bodo odražale mednarodne standarde, kot so določeni v Načelih o zaščiti in krepitvi institucije varuha človekovih pravic (Beneška načela) iz leta 2019, ki jih je sprejela Evropska komisija za demokracijo skozi pravo (Beneška komisija) Sveta Evrope, in v resoluciji Generalne skupščine Združenih narodov 75/186 o vlogi varuha človekovih pravic in mediatorjev pri spodbujanju in varstvu človekovih pravic, z dne 16. decembra 2020.

1.9 Center za človekove pravice

3. Varuh Državnemu zboru priporoča, naj ustrezno spremeni določbi 170. in 171. člena KZ-1 tako, da bosta kaznivih dejanjih posilstva in spolnega nasilja temeljili na odsotnosti prostovoljne privolitve skladno s 36. členom Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in

nasilja v družini ter o boju proti njima (Istanbulske konvencije).

4. Varuh priporoča Ministrstvu za pravosodje in Vladi Republike Slovenije, da v letu 2021 pripravita in predložita Državnemu zboru novelo

Zakona o odškodninah žrtvam kaznivih dejanj (ZOZKD), s katero bo pravica do državne odškodnine določena tudi za osebe, ki niso državljani Republike Slovenije in drugih držav EU.

5. Varuh poziva Vlado Republike Slovenije k rednemu izvajanju raziskav o pojavnosti nasilja nad ženskami in nasilja v družini.

6. Z namenom zagotavljanja učinkovitega urešničevanja določb Zakona o dostopnosti spletnih strani in mobilnih aplikacij (ZDSMA) Varuh Vladi Republike Slovenije priporoča, da Upravi Republike Slovenije za informacijsko varnost zagotovi ustrezne kapacitete za izvajanje nalog v skladu z 10. in 11. členom ZDSMA.

7. Varuh Vlado Republike Slovenije poziva, naj preneha s pridržanji otrok, ter priporoča, naj Vlada Republike Slovenije in pristojni organi zagotovijo, da se vse mladoletne tujce in družine z mladoletnimi tujci v skladu z 82. členom ZTuj nastani v primernih ustanovah za nastanitev mladoletnih oseb.

8. Varuh poziva Ministrstvo za finance in Vlado Republike Slovenije, da čim prej pripravita zakonodajni predlog, Državni zbor pa da v roku sprejme ustrezne zakonske rešitve, ki bodo

ustrezno implementirale odločitev Ustavnega sodišča št. U-I-474/18-17 z dne 10. 12. 2020, in hrkati uresniči priporočilo Varuha št. 4 (2019).

3 (stalna naloga). Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, da zagotovi, da imajo vsi iskalci mednarodne zaščite, ki so pod dejansko pristojnostjo slovenskih organov, dostop do postopka mednarodne zaščite v skladu z mednarodnim pravom.

4 (stalna naloga). Varuh priporoča vsem pristojnim organom, naj zagotovijo, da Republika Slovenija tujih državljanov ne vrača v druge države, ne da bi jim zagotovila postopkovne varovalke pred vračanjem, ki bi lahko vodilo v nevarnost kršitev njihovih človekovih pravic v državi, kamor bi bili neposredno ali posredno vrnjeni.

5 (stalna naloga). Varuh priporoča, naj Vlada Republike Slovenije v skladu z ratificiranimi mednarodnimi pogodbami o človekovih pravicah pristojnim odborom, ustanovljenim po teh pogodbah, redno in pravočasno pošilja poročila o uresničevanju svojih obveznosti iz teh mednarodnih pogodb.

1.12 Zagovorništvo otrok

6 (stalna naloga). Varuh v primerih zagovorništva otrok ugotavlja, da pomanjkanje sodnih izvedencev v družinskih zadevah lahko vodi v kršitve pravic otrok, zato priporoča Vladi Repu-

blike Slovenije in Zdravniški zbornici Slovenije, da se stori vse potrebno, da se nevzdržno stanje v najkrajšem možnem času odpravi.

2.1 Svoboda vesti in verske skupnosti

Na verske skupnosti se nanaša **priporočilo št. 14** iz poglavja 2.2 letnega poročila za leto 2020.

2.2 Nacionalne in etnične skupnosti

9. Varuh priporoča Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, da se sistemizira delovno mesto romskega pomočnika (za vrte, osnovne in srednje šole z romsko populacijo).

10. Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da preuči možnosti za sistemizacijo posebnega delovnega mesta romskega koordinatorja na centrih

za socialno delo, ki pokrivajo področja občin, ki so dolžne zagotoviti pravico v občini naseljene romske skupnosti do enega predstavnika v občinskem svetu.⁹⁷

11. Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da preuči ali bi šlo zagotavljanje otroškega dodatka (kot prejemka za preživljanje, vzgojo in izobraževanje otroka) staršem pogojevati z obveznostjo dejanskega osnovnošolskega izobraževanja otroka in v ta namen tudi pripraviti spremembe področne zakonodaje.

12. Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, da pripravi strategijo o tem, kaj z romskimi naselji, ki jih ni mogoče legalizirati.

13. Varuh priporoča Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, da še v letu 2021 pripravi spremembe in dopolnitve Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (ZSKZ), s predvideno dopolnitvijo prvega odstavka 16.b člena na način, da bo na občino mogoče brezplačno prenesti lastninsko pravico zemljišč, ki jim je bila za namen legalizacije romskih naselij predhodno spremenjena namenska raba v stavbno zemljišče.

14. Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, da se podobno, kot se je že sprejelo pravno neobvezujoči delovni definiciji antisemitizma ter zanikanja in izkrivljanja dejstev o holokavstu, poskrbi za sprejem tudi pravno neobvezujoče delovne definicije anticiganizma oziroma antiromske diskriminacije.

Na **nacionalne in etnične skupnosti** se nanaša tudi **priporočilo (covid-19) št. 1** iz poglavja 3.5 letnega poročila za leto 2020, ki obravnava dejavnost Varuha v zvezi z epidemijo bolezni covid-19 v letu 2020.

2.3 Zaposleni in brezposelni

15. Varuh Vladi Republike Slovenije priporoča, da prouči problematiko odraslih invalidnih oseb, za katere še vedno skrbijo njihovi starši, in v okviru sistemske ureditve in enake obravnave vseh oseb, ki potrebujejo večjo pozornost, nego in skrb svojih staršev, skupaj s socialnimi partnerji razišče možnosti za uvedbo dodatnih dni letnega dopusta za takšne starše, zaposlene tako v javnem kot tudi v zasebnem sektorju.

16. Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporoča, da čim prej pristopi k sistemskemu reševanju problematike nevzdržnih delovnih razmer v centrih za usposabljanje, delo in varstvo, ki zaposlenim ne zagotavljajo pravice do varnega in dostojanstvenega dela.

17. Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Zavodu

Republike Slovenije za zaposlovanje naj proučita vsebino seminarjev in delavnic, ki so v okviru ukrepov APZ na voljo brezposelnim osebam, izvedeta ocenjevanje in analizo ter ugotovita, ali je udeležba povečala zaposljivost udeleženca izobraževanja.

18. Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, naj analizira učinkovitost služb Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje in glede na ugotovitve sprejme organizacijske ukrepe.

7 (stalna naloga). Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, naj zagotovi zadostna sredstva za izvajanje ukrepov APZ s ciljem zmanjševanja brezposelnosti.

2.4 Ženske

Na **ženske** se nanašajo **priporočila št. 3, 4, 5, 32, 33, 34, 55 in 66** iz drugih delov letnega poročila za leto 2020.

2.5 Otroci

19. Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, naj pri pripravi zakonodaje upošteva, da je pri priznavanju pravic do javnih sredstev treba razlikovati med osebami, ki so poleg sebe dolžne preživljati tudi otroka, in tistimi, pri katerih takšne dolžnosti ni.

20. Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da uvede družinsko asistenco v družinah, ki skrbijo za otroke s posebnimi potrebami, mlajše od 18 let, s ciljem dodatnega zmanjšanja institucionalizacije otrok s posebnimi potrebami z namenom uresničevanja pravice otrok s posebnimi potrebami do družinskega življenja.

21. Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da se pravica v družinah, ki skrbijo za otroke s posebnimi potrebami, ki naj bi nadomestila izgubljeni dohodek, odmeri vsaj v znesku minimalne zagotovljene plače, s ciljem zmanjševanja institucionalizacije otrok s posebnimi potrebami in uresničevanja pravice otrok s posebnimi potrebami do družinskega življenja.

22. Varuh priporoča Ministrstvu za zdravje in Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da se za otroke s posebnimi potrebami, ki niso slepi, vendar pa za opravljanje temeljnih ali podpornih dnevnih opravil prav tako potrebujejo pomoč, zagotovi pomoč tretje osebe.

23. Varuh priporoča, da občine v dialogu z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport uredijo, da imajo učenci s posebnimi potrebami skladno z določbami 56. člena Zakona o osnovni šoli (ZOSn) pravico do organiziranega brezplačnega prevoza, ki jim ga je skladno z določbami Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI) dolžna zagotavljati lokalna skupnost, do šole oziroma zavoda, kjer se šolajo, in nazaj.

24. Varuh priporoča Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, da zagotovi, da bo na področju prevoza predšolskih otrok s posebnimi potrebami dejansko zagotovljena pravica do brezplačnega prevoza in ne zgolj povračilo stroškov prevoza, kadar prevoza otrok do zavoda ali vrtca ni mogoče organizirati.

25. Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da je treba invalidnost razumeti v povezavi z različnimi ovirami, ki posameznika omejujejo, da bi enako kot drugi polno in učinkovito sodeloval v družbi, zato podlaga za različno obravnavo invalidov ne more biti vrsta okvare, ki povzroča invalidnost, temveč le omejitve, ki jo ima posameznik zaradi nje. Taksativno naštevanje boleznih in stanj ima za posledico neenako obravnavo invalidov, saj je nemogoče sestaviti seznam vseh boleznih in stanj (tudi tistih najredkejših) ter njihovih kombinacij, ki bi vključeval vse invalidne osebe z enakimi omejitvami.

26. Varuh priporoča Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport, da v šolah zagotovi prilagojeno preverjanje in ocenjevanje znanja otrok z učnimi težavami.

27. Varuh priporoča Ministrstvu za notranje zadeve, da prosilec, ki poda prošnjo kot mladoletnik brez spremstva, ta položaj in oskrbo ohrani do pravnomočnega zaključka postopka mednarodne zaščite, pri čemer bi si moralo Ministrstvo za notranje zadeve kot pristojni organ prizadevati, da prošnje mladoletnikov brez spremstva obravnava hitro, saj gre za ranljive prosilce s posebnimi potrebami.

.....
8 (stalna naloga). Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, naj v sodelovanju z drugimi pristojnimi organi obravnava ugotovitve, predloge in sklepe

.....
nacionalnega otroškega parlamenta in se do vsake ugotovitve, predloga ali sklepa opredeli ter jih ustrezno upošteva pri odločitvah, ki zadevajo otroke.

9 (stalna naloga). Varuh priporoča sodiščem, da dosledno upoštevajo, da morajo biti vsi postopki, vezani na otroke, humani in da mora biti otrokova korist glavno vodilo.

10 (stalna naloga). Varuh priporoča sodiščem, da sledijo Ministrstvu za pravosodje, da med nujne zadeve sodijo vse izvršilne zadeve, v katerih se predlaga izvršitev oziroma se izvršuje katerakoli izmed odločb, izdanih v nepravdnih postopkih iz 93. člena ZNP-1 in pa tudi (vsi) postopki za odločanje o ukrepih za varstvo koristi otrok.

11 (stalna naloga). Varuh priporoča sodiščem, da mora v postopkih, v katerih je vloženo pravno sredstvo in so udeleženi otroci, biti skladno s 3. členom Konvencije (OZN) o otrokovih pravicah zadeva hitro in brez odlašanja predložena višjemu sodišču v nujno odločanje.

.....
12 (stalna naloga). Varuh priporoča sodiščem, da naj bodo pri svojem delu transparentna, skladno z določbo 24. člena Ustave, in naj svoja stališča, s katerimi vplivajo na pravni ali dejanski položaj strank v postopku, podajajo v predpisanih postopkih, z obrazložitvijo in na način, ki bo strankam omogočal uporabo pravnih sredstev, ne pa na neformalne pisne ali celo ustne načine.

13 (stalna naloga). Varuh priporoča sodiščem, da upoštevajo, da morata biti obe stranki enakovredno seznanjeni s spisovno dokumentacijo in ravnanji sodišča.

14 (stalna naloga). Varuh priporoča sodiščem, da pri odločanju pazijo, da položaj otrok, ki so bili pred pričetkom uporabe Družinskega zakonika (DZ) v zavod nameščeni z začasno odredbo sodišča, ni slabši in manj varovan kot položaj otrok, ki so bili ob primerljivih okoliščinah in iz primerljivih razlogov v zavod nameščeni z odločbo centra za socialno delo, saj bi bilo to v nasprotju z določbo 14. člena Ustave RS.

.....
Na **otroke** se nanašajo tudi priporočila **št. 7, 9, 11, 19, 42, 44, 48, 49, 52, 56, 66, 68 in 81** iz drugih delov letnega poročila za leto 2020 ter **priporočilo (stalna naloga) št. 18** iz poglavja 2.14 tega letnega poročila.

Na **otroke** se nanašajo tudi **priporočila (covid-19) št. 2, 3, 4, 5, 6 in 7** iz poglavja 3.7 letnega poročila za leto 2020, ki obravnava dejavnost Varuha v zvezi z epidemijo bolezni covid-19 v letu 2020.

2.6 Invalidi

28. Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Vladi Republike Slovenije, da pripravita ustrezen predlog, Državnemu zboru pa, da sprejme ustrezne pravne podlage, ki bodo zagotovile, da Republika Slovenija vzpostavi neodvisno telo za spodbujanje, varovanje in spremljanje izvajanja

Konvencije o pravicah invalidov, skladno z drugim odstavkom 33. člena te konvencije, in da za to nalogo imenuje Varuha človekovih pravic Republike Slovenije, ki je mednarodno akreditiran kot nacionalna institucija za človekove pravice s statusom A po Pariških načelih (1993).

Na **invalidne** se nanašajo tudi **priporočila št. 6, 15, 16, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 35, 36, 39, 40, 46, 47, 50, 51, 61, 62, 63, 64 in 69** iz drugih delov letnega poročila za leto 2020 ter **priporočilo (stalna naloga) št. 19** iz poglavja 2.17 tega letnega poročila.

Na **invalidne** se nanašajo tudi **priporočila (covid-19) št. 2, 3, 5 in 7 iz 3.** dela letnega poročila za leto 2020, ki obravnava dejavnost Varuha v zvezi z epidemijo bolezni covid-19 v letu 2020.

2.7 Starejši

Na **starejše** se nanašajo **priporočila št. 36, 45, 51, 54, 62, 64, 65 in 66** iz drugih delov letnega poročila za leto 2020 ter **priporočilo (stalna naloga) št. 19** iz poglavja 2.17 tega letnega poročila.

Na **starejše** se nanašajo tudi **priporočila (covid-19) št. 9, 11 in 14** iz 3. dela letnega poročila za leto 2020, ki obravnava dejavnost Varuha v zvezi z epidemijo bolezni covid-19 v letu 2020.

2.9 Tujci

29. Varuh priporoča Ministrstvu za notranje zadeve, da posebej preuči relevantne vidike procesne ureditve v zvezi z uporabo t. i. tajnih dokazov v postopkih mednarodne zaščite (tako glede obstoja jamstev, ki jih ima posameznik v zvezi s pravico do izjave in obrambe ter odločanja v razumnem roku, kot po drugi strani glede varovanja interesov državne varnosti) in nato pripravi tudi potrebne spremembe oziroma dopolnitve zakonodaje.

Na **tujce** se nanašajo tudi **priporočila št. 7, 43, 44 in 75** iz drugih delov letnega poročila za leto 2020.

Na tujce se nanaša še **priporočilo (covid-19) št. 10** iz poglavja 3.16 letnega poročila za leto 2020, ki obravnava dejavnost Varuha v zvezi z epidemijo bolezni covid-19 v letu 2020.

2.10 Enakost pred zakonom in prepoved diskriminacije

30. Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, da pripravi posebno strategijo oziroma da po potrebi na kakšen drug ustrezen način poskrbi za enakopraven dostop do informacij za vse ljudi, tudi za invalide (slepi, slabovidni, gluhi, naglušni) in starejše, ki se v vsakdanjem življenju srečujejo z najrazličnejšimi težavami na področju dostopa do informacij.

2.11 Varstvo dostojanstva, osebnostnih pravic ter varnosti in zasebnosti

31. Varuh priporoča Ministrstvu za pravosodje, da ob pripravi izjem od inšpekcijskega nadzora s strani Informacijskega pooblaščenca v novem zakonu o varstvu osebnih podatkov upošteva tudi svojevrstnost ustavne kategorije, ki je Varuh, in predstavljene razloge za uvrstitev tudi njega (v okviru obravnave prejetih pobud) med te izjeme.

32. Varuh priporoča Ministrstvu za zdravje, da pripravi potrebne zakonodajne spremembe, da bo status zavarovanih oseb v procesu zdravstvenega varstva tudi za žrtve trgovine z ljudmi pravno-formalno urejen.

33. Varuh priporoča Ministrstvu za pravosodje in Vladi Republike Slovenije, da v letu 2021 pripra-

vita in predložita Državnemu zboru novelo ZOZ-KD, ki bo določala, da se v 5. členu črta navedba »državljanstva Republike Slovenije in Evropske unije« in se s tem zagotovi ustrezno implementacijo Direktive 2011/36/EU, ki v 17. členu določa, da je treba vsem žrtvam kaznivih dejanj trgovine z ljudmi zagotoviti dostop do nacionalnih odškodninskih shem.

34. Varuh priporoča Ministrstvu za pravosodje in Ministrstvu za notranje zadeve, Vladi Republike Slovenije in Državnemu zboru Republike Slovenije, da po posvetovanju z Varuhom ob pripravi novele ZVarCP ustanovijo nacionalnega poročevalca za boj proti trgovini z ljudmi v okviru Varuha ter za izvajanje te naloge zagotovijo kadrovska, resorska in finančna sredstva.

Na varstvo dostojanstva osebnostnih pravic ter varnosti in zasebnosti se nanaša tudi **priporočilo (covid-19) št. 8** iz poglavja 3.13 letnega poročila za leto 2020, ki obravnava dejavnost Varuha v zvezi z epidemijo bolezni covid-19 v letu 2020.

2.13 Svoboda izražanja

35. Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, da na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o državni upravi (ZDU-1) naloži Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da dejansko opravi (zdaj že večkrat objubljeno) nalogo priprave predloga zakonodajnih sprememb, s katero bo določen organ za vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku v primeru storitve prekrška iz prve alineje prve-

ga odstavka 34. člena Zakona o invalidskih organizacijah (ZInvO).

36. Varuh priporoča Ministrstvu za javno upravo, da poda konkretne ocene o dodatnih finančnih in kadrovskih obremenitvah volilnih odborov in tudi konkretnije pojasni, kakšne »morebitne druge težave« bi se utegnile pojaviti ob uvedbi t. i. letečih odborov.

2.14 Omejitev osebne svobode

37. Varuh Upravi Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij priporoča, da sprejme dodatne potrebne ukrepe za odločanje brez nepotrebne odlašanja o prošnjah za prekinitve prestajanja kazni zapora iz zdravstvenih razlogov.

odloči o vlogah za verifikacijo oddelkov, ki (že) izpolnjujejo zahtevane pogoje.

38. Varuh priporoča, da Ministrstvo za zdravje pri pripravi novega ZDZdr-1 upošteva vse strokovno utemeljene pripombe, ki jih je prejelo v postopku javne obravnave predloga zakona in medresorskega usklajevanja, da bi se čim prej opravil nadaljnji zakonodajni postopek.

41. Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporoča, da čim prej opravi evalvacijo poročil o izvedenih posebnih varovalnih ukrepih za leto 2019 in tudi 2020 ter nas seznanj s svojimi ugotovitvami ter ukrepi, sprejetimi na osnovi opravljene evalvacije.

39. Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporoča, da poskrbi za udejanjanje sprejetih sklepov oziroma zaključkov s sestanka z zastopniki oseb na področju duševnega zdravja, ki je bil opravljen v septembru 2020.

42. Varuh priporoča, da Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v sodelovanju z drugimi odgovornimi nemudoma sprejme ustrezne ukrepe, ki bodo omogočili namučanje in ustrezno obravnavo otrok in mladostnikov s hudimi duševnimi motnjami v javne zavode.

40. Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporoča, da preveri ustreznost Pravilnika o kadrovskih, tehničnih in prostorskih pogojih za izvajanje nalog na področju duševnega zdravja za izvajalce institucionalnega varstva ter centre za socialno delo ter o postopku njihove verifikacije in potrebi za njegovo morebitno prilagoditev za starejše socialnovarstvene zavode, hkrati pa naj pospešeno

43. Varuh priporoča, da Ministrstvo za notranje zadeve preveri učinkovitost dostopa prosilcev za mednarodno zaščito do podpore in pravne pomoči, ki jo nudijo svetovalci za begunce.

44. Varuh priporoča, da Policija in Skupnost centrov za socialno delo poskrbijo za posodobitev in prenovu protokola o medsebojnem sodelovanju pri obravnavi mladoletnikov brez spremstva in pri tem upoštevajo tudi predloge Varuha.

---

15 (stalna naloga). Varuh Upravi Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij priporoča stalno skrb za to, da bodo tudi priporniki dnevno vsaj osem ur izven svojih celic in vključeni v različne koristne aktivnosti, kot so delo, izobraževanje, šport ali druge primerne aktivnosti.

16 (stalna naloga). Varuh Upravi Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij priporoča, da pravosodni policisti priporniku, ki mu je sodišče na naroku odpravilo pripor, po potrebi ponudijo možnost prostovoljnega prevoza nazaj do zavoda, v katerem je prestajal pripor (in v katerem se sami vračajo).

Na **omejitev osebne svobode** se nanašajo tudi **priporočila (covid-19) št. 9, 10 in 11** iz poglavja 3.16 letnega poročila za leto 2020, ki obravnava dejavnost Varuha v zvezi z epidemijo bolezni covid-19 v letu 2020.

2.15 Pokojninsko in invalidsko zavarovanje

45. Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporoča, da kot pripravljavec zakonodaje na področju pokojninskega varstva ponovno preuči sporne določbe Zakona o poračunavanju finančnih obveznosti Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (ZPFOPIZ-1) v zvezi s pravico do pokojnine zavarovancev Sklada obrtnikov in podjetnikov.

46. Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporoča, da spremeni določila javnih predpisov, ki postavljajo

---

17 (stalna naloga). Varuh Upravi Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij priporoča dosledno ukrepanje v primeru medsebojnega fizičnega nasilja med zaprtimi osebami.

18 (stalna naloga). Varuh strokovnim centrom (prej vzgojnim zavodom) in centrom za socialno delo priporoča, da (tudi ob upoštevanju zakonskih določb) v največji možni meri zaščitijo koristi otroka oziroma mladostnika že pred samo namestitvijo v strokovni center ter da zaradi uspešnega vključevanja in poznejšega bivanja v strokovnem centru oziroma v skupini opravijo informativni pogovor z otrokom oziroma mladostnikom ter starši in ogled strokovnega centra oziroma skupine.

---

osebe s težavami v duševnem zdravju v manj ugoden položaj kot druge invalide s primerljivimi omejitvami.

47. Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporoča in Ministrstvu za infrastrukturo predlaga, da preučita ustreznost veljavne zakonodaje, ki brezplačnega javnega prevoza ne zagotavlja vsem osebam z invalidnostjo oziroma vsem osebam, ki iz zdravstvenih razlogov ne morejo voziti avtomobila.

2.16 Zdravstveno varstvo

48. Varuh pričakuje, da bo ureditev, ki jo je pri nesel 98. člen PKP6, vključno s prej navedenimi predlogi, našla svoje mesto tudi v novem ZVZZ-1. Glede na že res dolgotrajno pripravo novega ZVZZ-1 (na kar opozarjamo že več let) pričakujemo, da bo ta sprejet čim prej. Če se to vendarle ne bi zgodilo, pričakujemo, da bo ukrep z dopolnitvami umeščen v ZVZZ.

49. Varuh priporoča, da ZZS ustrezno preoblikuje šesti odstavek 138. člena Pravil Obveznega zdravstvenega zavarovanja (OZZ), da ta ne bodo govorila več samo o zakoncu. ZZS naj iz obrazcev izbriše besedo »posvojitelj«.

50. Varuh priporoča, da ZZS po pridobitvi naročilnice posameznike, ki potrebujejo me-

dicinski pripomoček, pozove k vložitvi vloge za odobritev medicinskega pripomočka, s tem pa jim omogoči uporabo pravnih sredstev zoper odločbo ZZS.

51. Varuh predlaga ZZS in ZPIZ, da sprejmeta ukrepe in uskladita (racionalizirata) vodenje postopkov na način, da bo zagotovljeno odločanje v predpisanem roku ter zavarovane osebe pri tem ne bodo utrepele škode.

52. Varuh pristojnim priporoča, da sprejmejo ukrepe, ki bodo zagotovili zadostno število zdravnikov družinske medicine.

53. Varuh pričakuje, da bo Ministrstvo za zdravje sledilo postavljenim rokom pri vzpostavitvi registra redkih nemalighnih bolezni. Veseli nas tudi, da se bodo s posredovanjem informacij med pacienti oziroma njihovimi starši določene težave (npr. pomanjkanje informacij) ustrezno razrešile. Varuh bo problematiko spremljal še naprej.

54. Varuh ocenjuje, da s sistemskega vidika ni ustrezno poskrbljeno za zagotavljanje ustreznih namestitvenih kapacitet za osebe, ki zaključijo bolnišnično zdravljenje, njihovo zdravstveno stanje pa jim ne omogoča samostojnega življenja. Varuh od Ministrstva za zdravje pričakuje načrtovanje in sprejem ukrepov, ki bodo

predstavljali dolgoročno rešitev opisanih težav.

55. Varuh Ministrstvo za zdravje poziva, da ustrezno ukrepa in člane Komisij UPN I in II seznanji s pravilnim vodenjem postopka in odločanjem, ki ga bo možno tudi preizkusiti, da se primer, kot ga je izkusila pobudnica, ne bi več ponovil.

56. Varuh Ministrstvu za zdravje in NIJZ predlaga, da aktivno pristopita k razreševanju problema zagotavljanja informacijske podpore preventivnemu programu za otroke in mladostnike, tako na ravni izvajalcev preventivnega programa kot zagotovitvi podatkov na nacionalni ravni za upravljanje programa in načrtovanje zdravstvenega varstva otrok in mladostnikov.

57. Varuh predlaga, da ZZS pravico do izposoje medicinskih pripomočkov (negovalne postelje, trapeza za obračanje, toaletnega stola itd.) zagotavlja tudi začasno nepomičnim osebam.

58. Varuh priporoča, naj vsakokratni minister za zdravje čimprej imenuje zdravstveni svet, ta pa naj čimprej prične z delom.

59. Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da pripravijo sistemske rešitve za zaposlene osebe, ki na svojem domu varujejo težko bolne svojce.

Na **zdravstveno varstvo** se nanašajo tudi **priporočila (covid-19) št. 12, 13 in 14** iz poglavja 3.17 letnega poročila za leto 2020, ki obravnava dejavnost Varuha v zvezi z epidemijo bolezni covid-19 v letu 2020.

2.17 Socialne zadeve

60. Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti predlagamo, da se zakonsko zagotovi socialno varnost vsem osebam, ki si brez lastne krivde ne morejo same zagotoviti preživetja, četudi razpolagajo s premoženjem, od katerega nimajo ekonomske koristi.

61. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pozivamo k popravi krivic posameznikom, ki jim status invalida po ZDVP-TP ni bil priznan zaradi šolanja za nazaj, in k

odpravi pravne praznine ZSVI v zvezi s časom priznanja invalidnosti, če je ta nastala po 18. letu.

62. Varuh priporoča Ministrstvu za zdravje, naj ob zakonskem urejanju dolgotrajne oskrbe upošteva pripombe in predloge Varuha.

63. Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, naj ob zakonskem urejanju področja osebne asistencije upošteva pripombe in predloge Varuha.

64. Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Ministrstvu za zdravje predlaga, da se v socialnovarstvenih zavodih zagotovi plačilo za dodaten tip zdravstvene nege, ki bi vključeval zahtevnejše postopke in posege v zdravstveni negi pri stanovalcih, ki so pri temeljnih življenjskih aktivnostih odvisni od pomoči diplomirane medicinske sestre, pri čemer bi se upoštevali dejanski stroški izvajalcev ob upoštevanju strokovnih smernic.

65. Varuh predlaga Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Ministrstvu za zdravje, da zagotovita izbrane osebne zdravnike in zdravstveno oskrbo v domovih za starejše občane.

66. Varuh priporoča, naj pristojni organi (socialna, šolstvo, zdravstvo, pravosodje, policija) okrepijo informiranje posebej ranljive skupine starejših oseb o možnostih prijave nasilja v družini.

67. Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da odpravi zaostanke pri odločanju o pritožbah zoper odločbe centrov za socialno delo.

2.19 Pravosodje

70. Varuh priporoča, da Ministrstvo za pravosodje z drugimi odgovornimi ministrstvi sprejme dodatne ukrepe, ki bi prispevali oziroma pomagali pri zagotavljanju različnih oblik brezplačne pravne pomoči izven okvirov, ki jih določa Zakon o brezplačni pravni pomoči.

71. Varuh priporoča, da Ministrstvo za infrastrukturo ob pripravi novele ZPrCP uredi institut »nadomestne parkirnine« na sistemski ravni na način, ki bo z vidika načela enakosti zagotavljal enako obravnavanje vseh kršiteljev.

72. Varuh Ministrstvu za infrastrukturo priporoča, da z novelo 8. člena ZPrCP uredi odgovornost lastnika vozila na način, ki bo zagotavljal enako obravnavo vseh kršiteljev cestnoprometnih predpisov.

68. Varuh predlaga Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da odpravi dolgoletne zaostanke in zagotovi odločanje o vlogah za odpis dolga iz naslova neopravičeno prejetih državnih in Zoisovih štipendij v razumnem roku.

69. Varuh predlaga Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da upošteva priznani obseg ur osebne asistencije, določen glede na potrebe posameznika (uporabnika) v celem dnevu in ne zgolj v dopoldanskem času. Zmanjševanje ur mora biti v primeru vključenosti posameznika v storitve iz 3. odstavka 9. člena Zakona o osebni asistenci sorazmerno.

.....
19 (stalna naloga). Varuh priporoča, da je treba pri osebah, ki same ne morejo skrbeti za svoje koristi, ves čas zagotavljati, da so njihovi interesi ustrezno varovani z inštitutom skrbništva ter z učinkovitim nadzorom nad delom skrbnika.

.....

73. Varuh priporoča sodiščem, da poskrbijo za hitro odločanje o zaseženem motornem vozilu.

.....

20 (stalna naloga). Varuh vsem pravosodnim organom priporoča, da nadaljujejo s krepitvijo učinkovitosti in transparentnosti svojega delovanja.

21 (stalna naloga). Varuh priporoča sodiščem, da v vsaki zadevi poskrbijo za to, da bo postopek njene obravnave do pravnomočnosti opravljen skrbno in brez napak, ki bi lahko vodile k odpravi, razveljavitvi ali spremembi sprejete sodne odločbe.

.....

2.20 Policijski postopki, zasebno varovanje, detektivi in redarji

74. Varuh Ministrstvu za notranje zadeve priporoča dopolnitev vabil za udeležbo na seji pritožbenega senata z opozorilom v smeri, da naj osebe, ki imajo opravičen razlog izostanka, pa bi želele, da se seja opravi v njihovi navzočnosti, to izrecno sporočijo in ob smiselni uporabi določb zakona, ki ureja splošni upravni postopek, hkrati predložijo razlog upravičene odsotnosti.

75. Varuh priporoča, da Ministrstvo za notranje zadeve načrtuje dodatne primerne prostore za obravnavo večjih skupin migrantov, da bo poskrbljeno za njihovo dostojanstveno obravnavo in hkrati tudi olajšano delo policistov.

76. Varuh priporoča, da Ministrstvo za notranje zadeve sprejme dodatne ukrepe za skrbno izpolnjevanje listin v času policijskega pridržanja kot tudi za spoštovanje dostojanstva vsake pridržane osebe.

.....
22 (stalna naloga). Varuh priporoča, da Ministrstvo za notranje zadeve še naprej skrbi za celovito spremljanje in nadzor nad reševanjem pritožb zoper delo policistov, še posebno pomiritvenih postopkov, Policija pa naj dosledno upošteva dane predloge ukrepov za izboljšanje policijskih praks.

23 (stalna naloga). Varuh priporoča, da Ministrstvo za notranje zadeve oziroma Policija poskrbita, da bo vsak vlagatelj prejel odgovor na vlogo, ki vsebuje očitke na ravnanje policistov.

24 (stalna naloga). Varuh priporoča policiji, da tudi v situacijah, ki niso običajne in so lahko zato še dodatno bolj zahtevne (kot je obravnavo večjih skupin migrantov), poskrbi za dosledno izvedbo vseh postopkov in zagotovitev pravic, ki so zakonsko predpisane.

25 (stalna naloga). Varuh priporoča, da policija v okviru 57. člena ZZasV-1 vselej opravi temeljito presojo strokovnosti in zakonitosti izvedenih ukrepov varnostnikov.

.....

2.21 Okolje in prostor

77. Varuh Ministrstvu za okolje in prostor priporoča, da trenutno načrtovane aktivnosti za revizijo Operativnega programa varstva pred hrupom (OPH) karseda pospeši, da hkrati opravi temeljito analizo vzrokov za dosedanje zaoznanke ter da sprejme ustrezne ukrepe, ki bodo v prihodnje zagotovili pravočasno sprejemanje OPH.

78. Varuh Ministrstvu za okolje in prostor priporoča, da prouči ustreznost trenutne ureditve, ki neposredno ali posredno regulira dejavnost sežiga in sosežiga odpadkov z vidika njegove preglednosti, jasnosti in določnosti ter po lastni presoji pripravi ustrezne spremembe re-

levantnih predpisov, ki bodo dosledno sledili načelom pravne predvidljivosti in jasnosti predpisov kot sestavnih delov načela pravne države iz 2. člena Ustave Republike Slovenije.

79. Varuh Ministrstvu za okolje in prostor priporoča, da ob spreminjanju Zakona o dimnikarskih storitvah (ZDimS) pripravi analizo nadzora nad izvajanjem dimnikarskih storitev in glede na dobljene rezultate ustrezno ukrepa. Hkrati je Varuh Ministrstvu priporočil, da zagotovi pogoje, ki bodo inšpekcijskim službam omogočili tudi okrepljen nadzor nad izvajalci dimnikarskih storitev.

Na **okolje in prostor** se nanaša tudi **priporočilo (covid-19) št. 15** iz poglavja 3.22 letnega poročila za leto 2020, ki obravnava dejavnost Varuha v zvezi z epidemijo bolezní covid-19 v letu 2020.

2.22 Regulirane dejavnosti

80. Varuh Ministrstvu za okolje in prostor priporoča, da pri zakonodajnih spremembah upošteva spregledan položaj geodetov s srednješolsko izobrazbo, strokovnim izpitom in dolgoletnimi izkušnjami.

.....
26 (stalna naloga). Varuh priporoča, naj Vlada Republike Slovenije in Državni zbor Republike Slovenije čim prej pripravita in sprejmeta potrebne predpise, ki bodo omogočili uresničevanje pravice do pitne vode, zapisano v Ustavi Republike Slovenije, Zakonu o varstvu okolja, Zakonu o gospodarskih javnih službah, Zakonu o lokalni samoupravi in druge.

27 (stalna naloga). Varuh priporoča, naj Ministrstvo za okolje in prostor ob napovedanem spreminjanju Zakona o dimnikarskih storitvah pripravi analizo nadzora nad izvajanjem dimnikarskih storitev.
.....

2.23 Družbene dejavnosti

81. Varuh priporoča, naj Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport dijakom SŠOF zagotovi stabilno in varno okolje ter ustrezne možnosti za nemoteno šolanje.

82. Varuh priporoča Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, da naj spremeni Pravilnik o šolninah in drugih prispevkih v visokem šolstvu tako, da bo ta določal obveznost visokošolskih zavodov seznaniti študente z (vsaj okvirno) višino šolnine do konca rednega izobraževanja že ob vpisu na študij.

83. Varuh priporoča visokošolskim zavodom, da naj omogočijo naknaden vpis na študijski program vsem kandidatom, ki zamudijo rok za zapolnitev še prostih vpisnih mest zaradi prepozne vročitve sklepa o rezultatu izbirnega postopka v drugem prijavnem roku. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport mora dopustiti tovrstne naknadne vpise in se ne more sklicevati na rok iz 40. člena Zakona o visokem šolstvu, ko je ta v očitnem nasprotju z Ustavo.

Na **družbene dejavnosti** se nanaša tudi **priporočilo (covid-19) št. 16** iz poglavja 3.23 letnega poročila za leto 2020, ki obravnava dejavnost Varuha v zvezi z epidemijo bolezni covid-19 v letu 2020.

2.24 Stanovanjske zadeve

84. Varuh priporoča, naj Ministrstvo za kulturo in ostala ministrstva nevladnim organizacijam, ki delujejo na Metelkovi 6, in ostalim nevladnim organizacijam pomaga pri uresničevanju njihovega poslanstva in odpravi nepotrebne, nezakonite ali arbitrarne omejitve prostora civilne družbe, še posebej tiste, ki se nanašajo na svobodo zbiranja, združevanja in izražanja.

85. Varuh priporoča, naj Ministrstvo za okolje in prostor pristopi k celoviti prenovi zakonodaje na področju stanovanjskih zadev, predvsem Stanovanjskega zakona, pri čemer naj upošteva (predhodna) priporočila Varuha.

PRIPOROČILA V ZVEZI Z EPIDEMIJO BOLEZNI COVID-19

3.5 Nacionalne in etnične skupnosti v času epidemije bolezni covid-19

1 (covid-19). Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporoča, da pri morebitnem sprejemanju novih ukrepov za omilitev posledic epidemije v prihodnje ne

spregleda oseb, ki so izgubile zaposlitev zaradi epidemije in so sicer upravičene do denarnega nadomestila za brezposelnost, a ne za celotno obdobje njenega trajanja.

3.7 Otroci v času epidemije bolezni covid-19

2 (covid-19). Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, da naj pri pripravi predpisov upošteva tudi specifične okoliščine različnih skupin, ki jih je zaradi utemeljenih razlogov treba obravnavati drugače.

3 (covid-19). Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije oziroma pristojnim ministrstvom, da naj pri sprejemanju oziroma razlagi obstoječih predpisov na področju zdravstva in izobraževanja za zajezitev širjenja okužbe s covid-19 upoštevajo tudi določbe Konvencije o pravicah invalidov, ki je neposredno uporabljiv pravni predpis na območju naše države tudi za otroke s posebnimi potrebami.

4 (covid-19). Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, da naj sprejme ustrezne protokole za morebitne primere, ko starši oziroma drugi skrbniki zaradi okužbe s covid-19 ne bi mogli zagotoviti skrbi za otroke v okviru svoje sorodstvene ali socialne mreže.

5 (covid-19). Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, da staršem otrok s posebnimi potrebami oziroma njihovim skrbnikom, ki potrebujejo dražje maske ali jih porabijo več kot splošna populacija, te (vsaj delno) sofinancira država.

6 (covid-19). Varuh priporoča sodiščem, da sledijo mnenju Ministrstva za pravosodje, da med nujne zadeve sodijo vse izvršilne zadeve, v katerih se predlaga izvršitev oziroma se izvršuje katerakoli izmed odločb, izdanih v nepravdnih postopkih iz 93. člena ZNP-1, in pa tudi (vsi) postopki za odločanje o ukrepih za varstvo koristi otrok.

7 (covid-19). Varuh priporoča Vladi Republike Slovenije, da naj pri ukrepih za zajezitev širjenja okužbe s covidom-19 skrbno in na primeren način uresničuje pravico do izobraževanja za otroke s posebnimi potrebami.

3.8 Invalidi v času epidemije bolezni covid-19

Na **invalide** se v zvezi z epidemijo bolezni covid-19 nanašajo **priporočila (covid-19) št. 2, 3, 5, 7** iz 3. dela letnega poročila za leto 2020, ki obravnava dejavnost Varuha v zvezi z epidemijo bolezni covid-19 v letu 2020.

3.9 Starejši v času epidemije bolezni covid-19

Na **starejše** se v zvezi z epidemijo bolezni covid-19 nanašajo **priporočila (covid-19) št. 9, 11 in 14** iz 3. dela letnega poročila za leto 2020, ki obravnava dejavnost Varuha v zvezi z epidemijo bolezni covid-19 v letu 2020.

3.11 Tujci v času epidemije bolezni covid-19

Na **tujce** se v zvezi z epidemijo bolezni covid-19 nanaša **priporočilo (covid-19) št. 10** iz poglavja 3.16 letnega poročila za leto 2020.

3.13 Varstvo dostojanstva, osebnostnih pravic ter varnosti in zasebnosti v zvezi z epidemijo bolezni covid-19

8 (covid-19). Varuh priporoča Vladi, da v Državni zbor predloži predlog sprememb ZNB, po katerih bo jasno izhajalo, katere človekove pravice, v

kakšnem obsegu in pod kakšnimi pogoji lahko v primeru izbruha epidemije na podlagi zakonskega pooblastila omeji Vlada.

3.16 Omejitev osebne svobode v zvezi z epidemijo bolezni covid-19

9 (covid-19). Varuh Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti priporoča, da preveri potrebo za sprejem ustrezne pravne (zakonske) podlage za omejevanje pravic stanovalcem socialnovarstvenih zavodov tudi za primere, ko okužb v zavodu sicer še ni, obstaja pa resna nevarnost prenosa okužb v zavod iz okolice.

obiskov Centra za tujce in sprejme potrebne ukrepe za odpravo ugotovljenih nepravilnosti.

10 (covid-19). Varuh priporoča, da Ministrstvo za notranje zadeve sledi danim priporočilom iz

11 (covid-19, stalna naloga). Varuh priporoča, da sodišča in ostali udeleženci pri izvajanju videokonferenčnih narokov v postopkih po ZDZdr namenjajo posebno pozornost spoštovanju dostojanstva oseb v postopku in potrebni skrbi, da bodo osebe razumele svoj položaj in svoje pravice.

3.17 Zdravstveno varstvo v zvezi z epidemijo bolezni covid-19

12 (covid-19). Varuh poziva Ministrstvo za zdravje in Vlado Republike Slovenije, da pri pripravi sprememb in dopolnitev oziroma pri pripravi novega Zakona o nalezljivih boleznih upošteva ta predloge, ki jih je Varuh pisno predložil ministrstvu oziroma vladi.

sojajo vidike spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

13 (covid-19, stalna naloga). Varuh priporoča, da vsi oblastni organi pri pripravi s covid-19 povezanih ukrepov upoštevajo in posebej pre-

14 (covid-19). Varuh priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti naj podrobno preučijo in analizirajo vse težave, do katerih je v socialnovarstvenih zavodih prihajalo v času epidemije covida-19, in na podlagi ugotovitev pripravijo rešitve za morebitne prihodnje pojave različnih epidemij.

3.22 Okolje in prostor v zvezi z epidemijo bolezni covid-19

15 (covid-19). Varuh Ministrstvu za okolje in prostor priporoča, da pripravi predlog sprememb, razveljavitve ali odprave 100.b, 100.d, 100.e, 100.f in 100.g člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 (ZIUZEOP-A) na način, da odpravi ugotovljena neskladja z Ustavo Republike Slovenije ter Aarhuško konvencijo tako, da (ponovno) zagotovi ustrezno ter

učinkovito sodelovanje javnosti v vseh upravnih in sodnih postopkih, ki imajo in bi lahko imele vpliv na okolje, njeno ustrezno in učinkovito pravno varstvo in odpravi vse ostale pomanjkljivosti, na katere je opozoril Varuh, Zakonodajna pravna služba Državnega zbora in Komisija za preprečevanje korupcije Republike Slovenije.

3.23 Družbene dejavnosti v zvezi z epidemijo bolezni covid-19

16 (covid-19). Varuh priporoča Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, da zagotovi, da bodo imeli vsi učenci enake možnosti glede šolanja na daljavo.

Povzetek dela Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2020

Izdajatelj: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije

Urednici: dr. Simona Drenik Bavdek, pomočnica vodje Centra za človekove pravice in Nataša Mazovec, višja svetovalka

Lektoriranje: Jezikovne storitve Peresce, Maja Sužnik s.p.

Oblikovanje in računalniški prelom: Aljaž Primožič

Tisk: Prima IP d.o.o.

Naklada: 1000 izvodov

Ljubljana, september 2021

Letna in posebna poročila Varuha človekovih pravic RS so objavljena tudi na spletni strani www.varuh-rs.si.

Reproduciranje delov publikacije je dovoljeno z navedbo vira

ISSN 2712-6390 (tiskana različica)

Publikacija je brezplačna

REPUBLIKA
SLOVENIJA

VARUH
ČLOVEKOVIH
PRAVIC